

Erik Lindgren

Posthistoriska glimtar från

Jösse härad

i Värmland

**Ort m m till-
komstår sida**

Förord		1
Arvika	1839	3
Gunnarskog	1875	5
Lyred	ej pst	8
Köla	1875	10
Magneskog	1875	13
Älgå	1875	14
Bogen	1875	16
Treskog	1887	20
Mangen	1908	22
Vikene	ej pst	23
Sulvik	1908	25
Sälboda	1908	27
Allstakan	1919	28
Växviken	1919	28
Flogned	1928	29
Jössefors	1941	29

Häftet i den posthistoriska skriftserien tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda för montering och en kopiator, allt av enklaste slag. Det är fråga om ett rent hantverk och defekter kan förekomma. Jag hoppas Du har overseende därmed och att Du accepterar att det framforskade innehållet är viktigare än häftets utförande.

Erik Lindgren

Förord

Jösse härad omfattade socknarna Köla, Eda, Bogen, Gunnarskog, Ny, Älgå, Mangskog, Brunskog och Boda. Om man räknar antalet poststationer, utgör området det fjärde största av de 14 häraderna inom Värmland. Älvdals, Färnebo och Fryksdals härad har haft flera poststationer än Jösse härad. I häradsindelningen ingick inte städerna som hade sin egen jurisdiktion. Jag berör ändå kort postkontoret i Arvika. Landskommunen ingick i häradet innan den införlivades med Arvika stad 1944.

Häradet fick inte några poststationer förrän i samband med kronobrevbäringsreformen 1875, bortsett från de järnvägspoststationer som mer eller mindre naturligt inrättades i samband med tillkomsten av Nordvästra Stambanan 1867-1871. Om dessa har jag berättat i nr 84 av den posthistoriska skriftserien (*Poststationer vid Nordvästra Stambanan*) och lämnar dem därför därhän i detta häfte. Det rör sig om järnvägspoststationerna i Boda, Brunsberg, Edane, Ottebol och Åmot samt det tidigare öppnade förvaltningspostkontoret i Charlottenberg. Om poststationen Helgebodafors har jag också berättat tidigare (posthistoriskt häfte nr 57)

Tyngdpunkten i detta häfte kan sägas ligga på poststationerna i anslutning till att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. Även åt senare inrättade poststationer ges uppmärksamhet. Kronobrevbäringsreformen gav bland annat resultatet att med 1875 års ingång öppnades fem poststationer, nämligen i Gunnarskog, Köla, Mangskog och Älgå samt Helgebodafors, den sistnämnda i Eda socken, vilken så att säga fick tårta på tårta genom att den redan var tillgodosedd genom järnvägspoststationen i Åmot. Ny socken hade också redan en järnvägspoststation i Ottebol, Brunskogs till och med två stycken (järnvägspoststationerna Brunskog och Edane) och Boda en järnvägspoststation med socknens namn. Den vid 1875 års ingång så att säga missgynnade kapellförsamlingen Bogen fick behovet tillgodosett genom komplettering den 1 augusti 1875 av reformen och därmed fanns det på ett så tidigt stadium ingen socken inom häradet som var utan egen poststation. Det är ganska sällsynt med så god täckning redan under inledningsåret för kronobrevbäringsreformen.

Jag redovisar poststationerna i den ordning de tillkommit tidsmässigt och sinsemellan i bokstavsordning för dem som inrättats vid samma tidpunkt men inleder med en kort presentation av posten i Arvika.

I det i höst utsända registret över posthistoriskt beskrivna orter har jag genom en tilläggstext antytt möjligheten att låta mina läsare delvis styra min fortsatta forskning. Texten fick följande formulering: "Låt mig veta, om Du vill att jag skall skriva om någon ort som inte finns i registret". Detta har resulterat i åtskilliga förfrågningar.

Efter hand som önskemål kommer in, försöker jag fullfölja den antydda avsikten. Detta häfte är det tredje som baseras på ett sådant önskemål. Jag har inte tidsmässig eller ekonomisk möjlighet att fara till Stockholm för att forska vidare. Därför måste jag inskränka mig till begränsade uppgifter. Dessa får, sammantagna med viss allmän information, bidra till att det ändå blir posthistoriska glimtar från den eller de orter som efterfrågas. I den mån jag kan, utnyttjar jag möjligheten att ange diarienummer för vissa ärenden, något som underlättar för läsaren att själv forska vidare i samband med besök på Postens centralarkiv eller regionala och lokala arkiv.

För var och en av postorterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv resp Ernst Grapes bok POSTKONTOR OCH POSTMÄSTARE.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. För några poststationer har jag tyvärr måst lämna mycket knapphändiga uppgifter på grund av uppkomna svårigheter efter postens bolagisering att få tillgång till uppgifter.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De minsta postkontoren har ingen formell chef men i stället tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som numera svingar datumstämplarna på de olika postkontoren. Detta har också försvårats tidigt på grund av ändrad personalbokföring under 1970-talet.

Den förändring som inträffat genom uppluckring under hösten 1994 av divisionaliseringen har tyvärr inte underlättat möjligheten att namnge personer på olika funktioner.

Växjö i december 1994

Arvika

Ett år 1822 lämnat förslag om att öppna ett postkontor i Arvika vann inte gehör men efter nya försök medgav regeringen den 28 juni 1836 att ett sådant skulle öppnas med 1837 års ingång på grund av "den betydande handelsrörelsen i köpingen". Komplikationer gjorde att verkställandet uppsköts men med 1839 års ingång började postkontorets verksamhet med Magnus Nilsson som chef. Han följdes 1844 av Gustaf Edvard Geijer. Denne hörde till den långa rad av militärer som efter Karl XIV Johans trontillträde hugnades med postmästaretjänster vid avgång från armén. Geijer hade deltagit i 1813-14 års fälttåg, då 23 år gammal. Hans tjänst i det militära slutade som regementskommisarie. Två av hans nio barn valde också postverket som arbetsgivare, nämligen Maria Charlotta (poststationsföreståndare i Östra Karup) och Herman Adolf (postmästare i Älmhult). Denne vikarierade under vissa perioder för fadern, t ex hela år 1859 då fadern åtnjut tjänstledighet på grund av sjukdom.

Regeringen biföll den 16 januari 1857 poststyrelsens förslag till gratifikationer till postförvaltare på grund av "minskad sportelinkomst i följd av det nya portosystemets införande" samt "genom postreformen förlorade inkomster av lösväskor, posträkningar m m". För postmästare Geijer innebar detta en summa av 66 Rd och 32 skilling.

Även Geijers efterträdare Linus Adlerstam hade ett förflutet som militär: Han slutade som kapten vid Jönköpings regemente innan han av regeringen utsågs till postmästare i Arvika 1863. Hans 14 år i Arvika omfattade en stor del av den expansiva perioden och vi finner hans synpunkter i citat av uttalanden bland annat i fråga om efterdyningarna av kronobrevbäringsreformen. Det var under hans tid som brevbäring infördes i Arvika, den 1 december 1869. Han fick också vara med om att trafiken började på Nordvästra stambanan.

Den ovan omnämnda postreformen genomfördes den 1 juli 1855, då enhetsportot började tillämpas och frimärken infördes. Frimärkena gjorde det möjligt för postens kunder att lättare skicka brev utan att besöka postanstalter. Det blev möjligt genom att brevlådor uppsattes inte bara i tätorter där det fanns postkontor utan också utmed de allmänna postvägarna, till en början dock i ringa utsträckning. Det fanns t ex med 1863 års utgång totalt i hela landet bara 32 brevlådor uppsatta vid allmänna postvägar, varav tre inom Värmlands län.

I det följande möter vi också uttalanden av Adlerstams efterträdare Andreas Gustaf Hillbom (1877-1896). Efter honom följde Carl Gustav

Ifvarsson (1896-1907) och Adolf Reinhold Blomberg (1907-1917). En lång rad andra postmästare residerade i Arvika innan postkontoret genom degradering miste sitt förvaltningsområde i samband med 1970-talets omorganisation. För service till de drygt 12.000 hushåll som betjänas lokalt i Arvika eller genom brevbäring till Klässbol, Edane och Mangskog fick postmästare Ewa Liljemark överta ansvaret. Hon var med om återinvigning den 2 november 1992 av postkontoret efter en genomgripande ombyggnad och modernisering.

Den mycket verksamma filatelistföreningen i Karlstad åstadkom lagom till postverkets 350-årsjubileum 1986 en handbok över värmländska makuleringsstämplat. Den innehåller bl a en stor mängd reproduktioner av stämpelavtryck, ett komplett register över samtliga fasta postanstalter i Värmland och en historik över posten i Värmland.

Till tjänst för aspiranter på postmästartjänsterna lämnade fackorganet SVENSKT POSTARKIV uppgifter om förhållandena på de orter där nya postchefer skulle tillsättas. Innan den i föregående text omnämnde Adolf Reinhold Blomberg sökte tjänsten, kunde han tillsammans med medsökande begrunda vad som skulle vänta honom vid befordran till Arvika genom att läsa denna notis.

De lediga postkontoren.

Arvika. Postmästarens extra inkomster under 1906 utgjorde:

Öfverprovision	150: 50
Lösväskor	30: —
Postböcker	275: 07
Postsparbanken	90: 33

S:a kr. 545: 90

Extra inkomsterna komma otvifvelaktigt att ökas betydligt, när lokaluppbörden visar tendens till betydande ökning år för år till följd af Arvika köpings raska framåtskridande. Arvika är ett lifligt industrisamhälle med ett invånareantal f. n. öfverskridande 4,000 personer.

Postsparbanksrörelsen visar däremot tillbakagång. Ersättningen från postsparbanken utgjorde år 1904 kr. 148: 81.

Den nu använda postlokalen är provisorisk och ersättes f. o. m. i april 1908 af ny tidsenlig lokal med stora expeditions- och breffbärande rum, arkiv- och toaletterum samt skilj-

da rum för postmästaren och förste postexpeditören. Postkontoret erhåller två kassahalf, hvaraf ett för postmästaren. Lokalen skall upplysas med elektriskt ljus samt uppvärmas med ved eller kol. Expensanslag finnes icke för nuvarande postlokalen, utan betalas expensutgifterna mot räkning.

Bostadslägenheter betalas med ca 100 kr per rum.

Skatterna till kommun, kyrka och skola utgå f. n. med 4,4 kr. per bevilningskrona, däri inberäknad särskild vägs katt. Men redan från nästa år torde skatten ökas till ungefär 5,5 kr. per bevilningskrona, när köpingen beslutat uppföra såväl kyrka som skolhus för hvarvarande realskola.

Förutom denna skola för gossar har köpingen fullständigt elementarläroverk för flickor, mönstergildt ordnad folkskola och teknisk yrkesskola. Vidare finnas varm- och kallbadhus, sjukstuga, epidemisjukhus, elektrisk gatubelysning, vatten- och kloakledningar, läkare, apotek, bankinrättningar m. m.

Gunnarskog

Med frimärkets införande 1855 började brevlådor uppsättas utmed de viktigare postföringsvägarna. En sådan kom på ett tidigt stadium till i Fredros men flyttades omkring 1869 till Stommen i Gunnarskogs socken. Tillgänglig statistik visar att antalet brev som lades i denna i medeltal per månad var så lågt som mellan 4 och 10 under perioden 1869-1872 men steg till 27 år 1873. Socknens kommunikationsbehov kunde tillgodoses bättre genom beslutet att en poststation skulle öppnas i Gunnarskog med 1875 års ingång.

Till föreståndare antogs handlanden C F Åhgren i Stommen med ett årsarvode på 170 kr. Gunnarskog blev samtidigt en liten knutpunkt i det framväxande nätet genom att en gångpostlinje inrättades mellan Gunnarskog och Ingerdsbyn och en mellan Gunnarskog och Bortan på vilka platser poststationer också öppnades med 1875 års ingång. Dessa blev dock förhållandevis kortlivade. Jag har berört dem i posthistoriskt häfte nr 183 (*Kortlivade postnamn i Värmland*).

Innan det första verksamhetsåret var över för de många nya poststationerna, anmodade poststyrelsen postförvaltarna genom ett cirkulär i september 1875 att lämna uppgifter om verksamheten vid de nya poststationerna. Postmästare Linus Adlerstam fullgjorde uppgiften genom att till poststyrelsen sända den sammanställning som återges på nästa sida. Av de där upptagna fyra poststationerna hade den i Bogen öppnats så sent som i augusti, varför vi kan lämna de låga siffrorna i dess kolumner utan avseende. Av de andra tre stationerna intar Gunnarskog en dominerande ställning genom att dess totala uppbörd för 1875 uppgick till kr 929:24. Det blev inte heller någon diskussion om poststationens vara eller icke vara, medan som nämnts poststationerna i Bortan och Ingerdsbyn fick tidigt stryka på foten som man säger. Postmästaren skrev ett följebrev som gick till poststyrelsen tillsammans med den på nästa sida återgivna sammanställningen. Detta citeras i väsentliga delar i ett följande avsnitt om poststationen i Bogen.

Poststationsföreståndare C F Ågren lyckades genom poststyrelsens beslut den 25 juni 1875 få sitt årsarvode höjt från 170 till 400 kr efter särskild framställning. Länsstyrelsen underrättade poststyrelsen i ett brev den 4 juni 1875 att det inte fanns någon lämplig person i Gunnarskog som var villig att överta befattningen mot lägre arvode.

Ågren sade efter viss påtryckning upp sig för tillämpning från april 1878, varefter urmakaren Anders Andersson i Gravås antogs till föreståndare. Denne hade i sin ansökan till poststyrelsen förklarat sig

Uppgifter angående poststationens lydande under
Arvika postkontor enligt cirkuläret XX 11 (48) år 1875.

		Gunnarskog	Bortana	Ingurbyn	Bogen
		Antal	Antal	Antal	Antal
Vanliga frimärken	Torra haljåret	405 97	54 92	15 63	
D ^o	Senare D ^o	394 99	56 60	44	40 20
Summa för hela året		800 96	111 92	59 63	40 20
Tjänstefrimärken	Torra haljåret	17 61	2 39	12	
D ^o	Senare D ^o	4 12	3 12	12	6 51
Summa för hela året		21 73	6	24	6 51
Lösen för ofr. och ofundfr.	Torra haljåret	21 56	50	42	
D ^o	Senare D ^o	17 79	1	65	1 66
Summa för hela året		39 35	1 50	1 07	1 66
Befordrings avgifter för Sida	Torra haljåret	34 03	5 46	2 66	
D ^o	Senare D ^o	33 17	4 49	3 48	6 15
Summa för hela året		67 20	9 95	6 14	6 15
Assurerade förändelser	Torra haljåret	57	2	1	
D ^o	Senare D ^o	70		1	3
Summa för hela året		127	2	2	3
Rekommendarade bref	Torra haljåret	139	36	4	
D ^o	Senare D ^o	201	59	6	11
Summa för hela året		340	95	10	11
Sammandrag af poststationens årsuppborder		989 24	128 17	67 08	54 52

Arvika Postkontor den 22 Januari 1876

[Signature]

villig att sätta ned årsarvodet till 280 kr. Den i augusti 1877 utnämnde postmästaren i Arvika, Andreas Gustaf Hillbom, skrev i ett brev den 31 december 1878 som svar på poststyrelsens förfrågan om hur Ågren skött sin syssla, "att korrespondenter i Gunnarskog här anført klagomål och förklarar sitt missnöje med honom som poststationsföreståndare; samt det han ej varit ordentlig med leverering av frimärksuppborren och gjort försök med att utfå 200 kronor på en gång i sin avlöning, istället för endast 100 i kvartalet, ryktet säger till och med det han måste göra session".

Det var vanligt med komplikationer med den ofta förekommande kombinationen handelsman-poststationsföreståndare, men det är sällan man finner så klart utsagda missförhållanden som Hillbom redovisade här. Urmakare Andersson, som var verksam i Gravås, fick flytta sin verksamhet till Stommen, när han övertog poststationen. Han sade emellertid upp sig den 29 december 1881 och föreslog till efterträdare församlingens klockare, skolläraren O P Kollberg. Han hade varit föreståndare för poststationen i Millesvik som hade öppnats med 1873 års ingång. Han var beredd att överta befattningen med 360 kr i årsersättning.

Den 13 februari 1882 skrev urmakare Andersson att han var beredd att behålla befattningen för samma ersättning som Kollberg fordrade. Han tillade: "En påtänkt resa till Amerika var orsaken varför avsked begärdes; med anledning av denna resas inställelse, önskar jag återtaga stationens skötande".

Nu begärde poststyrelsen rutinmässigt länsstyrelsens medverkan till att få lämplig föreståndare mot lägre ersättning än 360 kr. På förslag av länsman Watz anmälde kronofogde Ludvig Sundblad till länsstyrelsen att fröken Elisabeth Ehrencrona var villig överta befattningen med 300 kr i årsarvode. Så blev det också och hon skötte sitt arbete föredömligt.

Icke förty blev hon oförskyllt anmäld för att försämra postförhållandena för befolkningen i Treskog. Bakgrunden var den att den sex år gamla lantbrevbäringen drogs in i samband med att poststationen i Bogen återinrättades 1885. Elisabeth Ehrencrona blev helt fritagen från anklagelsen, när omständigheterna väl blev kända och i Treskog fick man för övrigt en egen poststation efter ett par års tid.

När jag skulle ta med ett avsnitt om poststationsföreståndarnas villkor i minnesboken till Postens 350-årsjubileum 1986, fann jag det emellertid lämpligt att citera en liten del av fröken Ehrencronas sju sidor långa försvar mot anklagelserna. I sitt middagstal vid en fest i Uppsala under högtidligheterna 1986 bakade dåvarande kommunikationsministern, med värmländska rötter, in just det citatet:

"Till tjänst för vägfarande, vilka på resa från Bogen-Treskog till Arvika passerat Gunnarskog, har jag hållit poststationen öppen, icke blott de föreskrivna 4 timmarna, utan hela dagen från morgon till afton, ja

t o m sedan jag kl 10 em gått till vila, stått upp för att till förbifarande personer utlämna begärda försändelser. Jag har skrivit åt de okunniga, givit råd, upplysningar och deltagande åt åldriga och behövande samt stått till tjänst utan någon ersättning med biträde vid utländska växlars förvandling i penningar, och har städse funnit allmänheten mot mig välvilligt stämd".

Fröken Ehrencrona förblev länge vid sin tjänst. Med 1905 års ingång övertogs poststationen emellertid av handlanden Carl August Åsbom och från den 1 april 1906 av änkefru Anna Maria Eriksson. Fröken Maria Kjällarson tog över i december 1909.

Andra har tagit vid därefter och i början av 1970-talet blev Gunnarskog central för postutdelningen till Sälboda, Allstakan, Fredros och Bogen i samband med indragning av dessa poststationer. Organisationsformen blev postställe, men med ny terminologi kallades Gunnarskog postkontor från 1986 års ingång. Där firades postkontorets 110-årsjubileum med flyttning till nya lokaler, inte minst till postmästare Ann-Catrine Risel-J:sons förtjusning. Knappt 1000 hushåll betjänas numera av postkontoret i Gunnarskog, som emellertid har lämnats ut på entreprenad enligt projekt "Nät 92" till Gunnarskog Närköp AB.

Lyred

Bruksägaren Axel Steinmetz daterade den 25 december 1874 ett nio sidor långt brev till poststyrelsen med begäran att en poststation skulle inrättas *"vid mitt ägande Järnbruk 'Lyred' - beläget i Gunnarskogs socken, 1 1/4 mil från Charlottenbergs järnvägsstation"*. Han ansåg inte att man vid planeringen av kronobrevbäringsreformen hade tagit tillräcklig hänsyn till förhållandena i denna del av länet och åberopade bland annat

"att enär, vid uppgörande av förslaget till gångpost från Gunnarskogs kyrka till Bortan icke tillbörligt avseende fästes på de många och stora fördelar, som beredas genom direkt förbindelse med poststationen vid Charlottenberg i stället för Arvika postkontor, dit posten skulle dels genom gångbud till Gunnarskogs kyrka, dels med Arvika-Bogens körpost framförslas".

I sitt långa anförande erinrade Axel Steinmetz om sina egna insatser till bygdens fromma med bl a en väganläggning och avslutade sin framställning med

"att om gångpost inrättas från Charlottenberg till Lyred, så vill jag mot den billiga legan av 80 öre per mil, dvs 1 krona varje gång, fram och åter, mellan Charlottenberg och Lyred två gånger i veckan, fortskaffa post, samt däri inbegripet hålla postväska,

samt att om en 2:a klassens poststation inrättas vid Lyred mot 50 kronor pr år ombesörja postexpedition, frikännande mig från allt ansvar för postens rövande eller skadande, men förbindande mig ansvara för postens riktiga expedition".

Under remissbehandlingen uttalade sig poststationsföreståndare Pahnke i Charlottenberg på sätt som framgår av reproduktionen på sid 24. Postmästare Linus Adlerstam i Arvika framhöll då i sitt yttrande den 10 februari 1875, att Steinmetz troligen hade förutsatt *"att poststationen i Bortan skulle indragas; men då stationen på sistnämnde ställe blivit förlagd i överensstämmelse med Länsstyrelsens, på kronobetjäningens förslag grundade framställning, så synes i och för kronopostens behöriga fortkomst, Herr Steinmetz' framställning vara så mycket mera opåkallad som på den nuvarande gångpostlinjen Gunnarskog-Bortan befinnes en mängd byar och hemman"*. Adlerstam avstyrkte avslutningsvis *"ringaste bifall till Herr Steinmetz' framställning"*.

Poststyrelsen nöjde sig emellertid inte med detta besked utan skrev den 16 februari 1875 till länsstyrelsen för att få *"mera kött på benen"*. Det blev kronofogde Ludvig Sundblad som fick kommunicera i ärendet. Han avstyrkte också bifall sedan han motiverat ställningstagandet, en avstyrkan till vilken länsstyrelsen anslöt sig.

Nära två decennier senare kom Axel Steinmetz igen med en ny ansökan, daterad den 29 januari 1894. Nu gällde det inrättandet av en poststation i Helgeboda, inrättande av körpost från Ohby över Allstakan till Treskog och ersättande av gångposten mellan Gunnarskog och Bortan med gångpost mellan Helgeboda och Lyred via Bortan. Steinmetz konstaterade också i sitt brev att *"illa är för denna bygd, som haft så många besök av kartverksingenjörer, de icke fått ortens kartblad färdigt, då vi nu kunnat visa poststyrelsen huru bygd och skog äro beliggande"*.

Det blev en lång och omständlig utredning som emellertid endast utmynnade i poststyrelsens beslut den 12 juni 1894 att framställningen inte borde föranleda till vidare åtgärd (diarienummer Tfk 1894:271). Postmästaren i Charlottenberg hade ändå i viss mån tillstyrkt Steinmetz' önskemål. Om poststationen i Helgebodafors, som fanns i två etapper, har jag berättat i posthistoriskt häfte med nr 57.

1875-01-01--1970-03-14
Namn Adolfsfors från 1891-10-01

Köla

I brev den 8 december 1874 från poststyrelsen till länsstyrelsen och berörda postmästare i Värmland informerades om de förändringar i postnätet som skulle genomföras med 1875 års ingång. Brevet innehöll bl a uppgifter om vilka som utsetts till föreståndare för var och en av de 13 poststationer som då öppnades inom Vesterssyslets fögderi. I Köla var det kassören P Bentzen. Han fick 300 kr i årsarvode, en av de högre ersättningar som fastställdes. Bara en poststationsföreståndare inom fögderiet fick högre ersättning från starten, nämligen handlanden M Aurelius i Gräsmark, som fick 490 kr. Lägst ersatta blev bruksägaren M v Krusenstjerna i Helgebodafors och lantbrukaren A Hjerpe i Bortan, vilka fick 80 kr vardera.

Bentzen sade upp sig i ett brev den 10 juni 1875 med föreskrivet tre månaders varsel. Eftersom Bentzen behövde ledighet med kortare varsel, förordnades agronomen C F Almqvist som föreståndare från den 25 juni. Poststyrelsen skrev till länsstyrelsen i Karlstad och bad om förslag på lämplig föreståndare. Efter kommunikation med kronofogden föreslogs possessionaten Gustaf Larsson på Erlingsrud. På grund av hemmanets läge uppstod därigenom en förlängning av färdvägen för postföraren med en dryg kilometer. Postföraren Olof Andersson ville inte acceptera detta utan höjning av skjutslegan med mindre utgångspunkten för postföringen inte ändrades från Åmot till Charlottenberg.

Detta accepterade poststyrelsen inte. Nu blev frågan om ordinarie föreståndare akut, eftersom vikarien C F Almqvist i ett brev den 3 september 1875 anmälde att han skulle flytta till Norge och inte kunde uppehålla vikariatet efter den 12 september. Som ny vikarie ingick därefter patronen N Nielsen på Adolfsfors. Från den 1 maj 1876 tillsattes som ordinarie föreståndare bruksägaren Hugo Schütz med oförändrat årsarvode, 300 kr. Befattningen övergick därefter med oförändrat arvode till J Oskar Bengtsson. Poststationen fanns tills vidare kvar vid bruket.

Vid den ordinarie kommunalstämman i Köla församlings sockenstuga den 29 oktober 1882 utsågs Anders Olsson i Skönarbyn att ingå till poststyrelsen med anhållan att en lantbrevbäring skulle inrättas från Åmots järnvägsstation med två turer i veckan till hemmanet Årtakan förbi Noreborg, Åmebol, Skarbol, Östra och Västra Flogned, Sandegården, Hånetorp, Hanebol, Skärlarbyn, Växvik och Hofdane. Under den följande remissbehandlingen uttalade kronofogde Ludvig Sundblad i sitt brev till länsstyrelsen en hemställan att hos poststy-

relsen tillstyrka bifall. Han vitsordade nämligen uppgifterna i Köla sockens ansökan och uppgav "att, sedan posten till Nordmarks härad numera utgår från Charlottenbergs järnvägsstation och icke som tillförne, från Åmots järnvägsstation, detta medfört icke så ringa olägenhet för en större del av Köla socken, enär den nu begagnade postlinjen endast berör en mindre del av samma socken".

Postinspektören i Göteborg sände till poststyrelsen ett förslagskontrakt med hemmansägaren Anders Nilsson i Källarbyn. Det godkändes och Anders Nilsson blev från och med juni 1883 områdets förste lantbrevbärare. Det var fråga om två turer i veckan.

Därmed hade den Köla omgivande landsbygden fått en viss extra-service, men i samhället var man inte riktigt nöjd med poststationens placering och framför allt inte föreståndaren själv, sedan han 1887 blev uppsagd från sin befattning som inspektor vid bruket. Han begärde i ett brev till poststyrelsen den 5 september 1888 att få flytta poststationen från bruket till det omkring två kilometer därifrån belägna hemmanet Lernäs. Han stöddes i sin framställning av flera kunder.

Di. H. O. Bengtsson på Adolfsfors för att uppgifvit sin tjänst och hos Kongl. Generalpoststyrelsen anhållit att få förflytta Köla poststation från Adolfsfors till hemmanet Lernäs. Så får vi härmed på begäran intyga att poststationen genom denna lilla förflyttning får ett mera centralt läge än hvad nu är fallet, och anser vi af milda anledning deraf hafva anledning att tillstyrka ifrågakommande förflyttning.

Köla den 1 September 1888

*J. O. Bengtsson
Landbrukare
Lernäs*

*J. A. Johansson i
Bilgestad
Häradslän*

*And Nilsson
Källarbyn*

*Olof Nilsson i
Sörgården*

Med stöd av detta intyg försökte J O Bengtsson få sin poststation förflyttad från Adolfsfors bruk till Lernäs vid häradsvägen mellan Köla och Järnskog.

Postmästare T Runstedt i Charlottenberg fann vid handläggning av ärendet att den begärda flyttningen skulle vara till men för en del av kunderna. Bruksägaren G O Örn motsatte sig förflyttningen men blev antagen till föreståndare, då Oskar Bengtsson avsåg sig befattningen när flyttningen inte kunde beviljas.

Postmästaren i Karlstad, vid detta tillfälle vikarien Adolf Malmgren, blev genom en skrivelse från poststyrelsen den 15 april 1890 anmodad att inspektera *"inom Värmlands län varande, ej vid järnväg belägna poststationer, ävensom ångbåtspostexpeditioner och lantbrevbäringslinjer"*. I sin rapport till poststyrelsen den 23 juni 1890 hemställde han bland annat *"att poststationen i Köla, belägen å Adolfsfors bruk, måtte namnförändras till Adolfsfors. Poststationsföreståndaren i Köla anmälde nämligen, att olägenheter ofta uppstått därigenom att Köla förväxlats med Kila"*. Denna del av den långa rapporten försågs med marginalanteckningen *"ej vidare åtgärd"*.

Frågan togs emellertid upp på nytt och den 1 oktober 1891 ändrades poststationens namn från Köla till Adolfsfors. Oskar Bengtsson övertog åter poststationen den 1 mars 1893 med oförändrat årsarvode men lyckades med 1897 års ingång få det höjt till 400 kr. Det hade inte minst hans efterträdare följande år, handlanden Olof Persson, glädje av. Denne arbetade med posten i jämnt fem år, följde den 1 oktober 1903 av Anna Aurora Larsson. I den handskrivna förteckningen över rikets poststationsföreståndare anges hon som klockaredotter. Hon följdes den 1 november 1909 av fru Anna Lovisa Lugn. Med hennes avgång blev Anna Aurora åter föreståndare från den 1 november 1920 och förblev denna gång i tjänst till och med februari 1949, då hon avgick med årligt understöd (diarienummer la 2442/48). Någon annan form för pension åt avtalsanställda posttjänstemän fanns ännu inte vid detta tillfälle.

Nu övertog Fritz Erland Evensson poststationen, då på sitt 44:e levnadsår. Han hade tidigare varit föreståndare för poststationen Glava glasbruk 1926-1943 och i Segmon 1943-1949. När han avgick med årligt understöd den 1 oktober 1953, uppehölls befattningen på vakans tills den kunde övertas av Elsa Signe Gunhild Jansson. Hon hade varit föreståndare för poststationen Östra Malsjö. Poststationen i Adolfsfors drogs in den 15 mars 1970.

1875-01-01--1981-06-27
Namn Mangskog från 1903-10-01

Magneskog

Enligt poststyrelsens beslut den 8 december 1874 skulle G och C A Kjellén gemensamt ansvara för den poststation som med 1875 års ingång öppnades i Magneskog. De fick 200 kr i årsarvode. När de anmälde till poststyrelsen den 17 mars 1876, att de ville att kontraktet skulle upphöra den 1 juli 1876, föreslog länsstyrelsen på poststyrelsens förfrågan att den redan fungerande vikarien, länsmannen E J Pallin skulle bli ordinarie föreståndare. Efter ytterligare förändringar som kan lämnas därefter blev komministern Sven Johan Fryksenius poststationsföreståndare den 1 juni 1895 med 350 kr i årsarvode. Han följdes den 1 oktober 1901 av handelsexpediten Alfred Bryntesson, som fick finna sig i sänkning av arvodet till 280 kr per år.

Poststationens namn ändrades från den 1 oktober 1903 till Mangskog efter initiativ av bl a kyrkvärden Nils Persson. I framställningen till poststyrelsen den 24 augusti 1903 hette det:

"Att Mangskog är församlingens rätta namn framgår dels därav att den tydligen fått namn efter den i församlingen befintliga sjön Mangen, och dels att den i pastorsexpeditionen befintliga stämpeln har detta namn, som alla därifrån avlämnade handlingar angiver".

Alfred Bryntesson var i tjänst under mer än 40 år och följdes den 1 oktober 1942 av Enar Bryntesson. Denne hade varit biträde med postgöromålen under 20 år dessförinnan. Den 1 april 1956 övertog Eivor Bryntesson ansvaret för poststationen, som organiserades såsom ett postställe från den 1 oktober 1978. I postens cirkulär kungjordes denna interna omorganisation i cirkulär ett halvt år senare av anledning som jag inte känner till. Poststället drogs in med juni månads utgång 1981. Postadressen fick emellertid behållas

Postens interna telefonkatalog lämnade denna uppgift om Mangskog efter postställets indragning.

* MALÅ (Ipk 2) RK Umeå Pa 930 70 MALÅ
Öppet M-F 10.00-12.30, 14.30-17.00, L 10.00-12.00
Postmästaren, kassaexp 0953-100 44T
Brevbäringsexp 0953-102 91
Trafikmästaren expedition och ... 0953-102 58
garage
Godsexp 0953-100 14

MANGSKOG (Tidigare postställe numera enbart ortsadress) RK Kst Pa 670 31 MANGSKOG
Utdelningspostkontor: 670 30 EDANE

MANTORP (Ipk 2) RK Link Pa 590 20 MANTORP
Öppet M-F 09.00-12.30, 15.00-18.00, L 09.30-12.00
Aniander Birgitta 0142-207 73
Kassaexp 0142-200 77T

Postmästare

Älgå

1875-01-01--1963-10-31

Carl Fahlström utsågs genom poststyrelsens beslut den 8 december 1874 till föreståndare för poststationen i Älgå (till en början stavad Elgå). Han fick 200 kr i årsarvode. Kronolänsman Pallin i Sund var inte övertygad om behovet av någon poststation vare sig i Älgå eller Magneskog trots att han själv föreslagit sådana i kontakt med kronofogden när planeringen gjordes för kronobrevbäringsreformen. Han skrev den 10 juni 1875 till poststyrelsen med syfte på det finansiella utfallet bli a

"huruvida detta är av beskaffenhet att inbringa Kungl.Postverket någon inkomst eller motsvarar det avsedda ändamålet ligger utom min befogenhet och omdömesförmåga; skulle så ej vara eller Kungl.Generalpoststyrelsen av andra orsaker finner anledning indraga desamma med detta års utgång, har jag trott mig böra fästa uppmärksamheten därå, att jag av flera orsaker är villig från nästa års början överta befordringen av alla kronobrev och tjänsteförsändelser inom detta länsmandistrikt på villkor som icke över- utan understiga de utgifter Kungl.Postverket för nämnde poststationer nu får vidkännas".

Det är ett märkligt dokument som kanske speglar länsmannens uppfattning att bygden inte hade behov av annan postgång än den som gällde tjänstebrev. Brevet är antecknat som inkommet till poststyrelsen den 14 juni. Åtta dagar senare försågs det med anteckningen *"ansågs ej föranleda åtgärd"* efter föredragning i poststyrelsen.

I ett brev till poststyrelsen i februari 1886 begärde ett stort antal personer i trakten av Ränkesed att få poststationen i Älgå flyttad från sin plats vid hemmanet Fröbol till Sulvik. Det blev ett långt utdraget ärende som avslogs genom poststyrelsens beslut den 5 juli, då postinspektionens redovisning försågs med anteckningen *"ansågs ej f n påkalla vidare åtgärd, utan skulle Elgå pstst förbliva på sin nuvarande plats"* (diarienummer TfK 434/1886).

Ett nytt försök att få poststationen flyttad, denna gång till Byn, gjordes i ett brev till poststyrelsen den 17 juli 1888. Det var också ett ärende som drog ut på tiden och avgjordes först efter många turer med delförslag, bland annat ett om lantbrevbärning på en linje Ottebol - Byn - Lillevik - Sulvik - Rådane - Ränkesed - Wennerud - Krokebol. Ärendet föranledde inte till vidare åtgärd. Långt senare skulle en poststation ändå komma att inrättas i Sulvik (sid 25).

Carl Fahlström sade upp sig i ett brev till poststyrelsen den 8 mars

Ottebol—Ämål.

(Från den 1 november 1880).

M. Th.	—	12,30	0,7	Ottebols poststation	Th. S.	6,30	—
M. Th.	1,30	1,20	0,6	Byns skjutsstation	Th. S.	5,40	5,40
M. Th.	2,10	2,25	1,7	Älgå poststation (Fröbol)	Th. S.	4,35	4,50
M. Th.	3,50	3,50	0,3	Täresbols skjutsstation	Th. S.	3,10	3,10
M. Th.	4,15	4,30	1,1	Glafeva poststation	Th. S.	2,95	2,45
M. Th.	5,30	5,30	0,2	Sättersbols gästgifvaregård	Th. S.	1,80	1,80
M. Th.	5,45	6,0	0,8	Sölje poststation	Th. S.	1,0	1,15
M. Th.	7,0	7,0	1,0	Vestra Stämne skjutsstation	O. L.	12,0	12,0
M. Th.	8,15	8,15	0,1	Heljebols gästgifvaregård	O. L.	10,45	10,45
M. Th.	8,30	8,45	1,1	Högsättersby poststation	O. L.	10,15	10,80
M. Th.	10,0	10,30	1,0	Gillberga postexpedition (ökno gästggd)	O. L.	—	9,0
M. Th.	11,15	11,30	1,5	Långseruds poststation (Ed)	T. F.	10,45	—
T. F.	12,40	12,40	0,9	Björbyns skjutsstation	T. F.	9,45	10,0
T. F.	1,30	1,45	1,0	Svanskogs poststation (Södra Skarbol)	T. F.	8,35	8,35
T. F.	2,10	2,10	0,3	Gränsjöns skjutsstation	T. F.	7,30	7,45
T. F.	3,10	3,25	1,5	Moriks poststation	T. F.	7,5	7,5
T. F.	4,15	—	0,7	Ämdals postkontor	T. F.	5,50	6,5
			10,6			—	5,0

Posten kom till poststationen i Älgå genom karrpostlinjen mellan Ottebol och Ämål. Med petitstil angavs i tidtabellerna (här 1880 års) poststationernas lägen och samma stil användes för att ange andra orter där postutväxling kunde ske utan att det fanns någon poststation. Med svart ram inringade uppgifter avser tider mellan kl 18 och 06, d v s nattid.

1893. I detta sammanhang föreslog ordföranden i Älgå kommunalstämma Carl Rhodin att Fahlströms dotter Helén skulle antas till föreståndare. I april 1893 anmälde handlanden Gustav Dahlman sitt intresse att bli föreståndare under förutsättning att poststationen flyttades från Fröbol till Sulvik. Sedan kronofogden lämnat förord för Helén Fahlström och uppgett att poststationens dåvarande plats var den lämpligaste, antogs Helén den 1 juli 1893. Årsarvodet var alltså 200 kr men hon lyckades få det höjt till 300 kr med 1908 års ingång. Detta arvode gällde också när mjölnaren Johan Adolf Svensson tog över från och med 1913. Från den 1 april 1938 tillämpades ett avtal med Berta Maria Bjöhle att ansvara för poststationen. Hon fick uppleva dess indragning med oktober månads utgång 1963.

Bogen

I sin redovisning till poststyrelsen med den sammanställning som återges genom reproduktionen på sid 6 skrev postmästare Linus Adlerstam den 22 januari 1876 bl a följande till poststyrelsen:

"Stationerna Bortan, Ingjersby och Bogen äro av en obetydlighet, i alla avseenden, som kommer mig att icke tveka i uttalandet om min övertygelse angående deras lämplighet för indragning.

Men då Kungl. Styrelsens föreskrift i ämnet medgiver mig att yttra mig om det sätt, varpå kommunikationer i sådant fall kunde inrättas med hänsyn till tjänstemän och kronobetjände i resp. orter, anhåller jag att värdsamt få därom framställa ett förslag som, enligt mitt förmenande även skulle kunna gagna den ringa privatkorrespondens som i dessa bygder äger rum.

Den körpost som nu utgår från Arvika med ändpunkt i Bogen, torde lämpligen kunna inskränkas till Gunnarskog eller möjligen till byn Tråskog, trefjärdedels å en mil norr om Gunnarskog.

Orsaken till den föreslagna utsträckningen förbi Gunnarskog är den att tre å fyra lösväskor på kärrosten därigenom befordrades till Gunnarskog, ehuru ett så ringa antal ganska lätt kunde med gångpost befordras.

Från Gunnarskog skulle till de bygder jag vill benämna Bortan, Ingjersby och Bogen gångposter såsom nu, å bestämda tider utgå och dit återvända. Men om stationerna indroges ville jag benämna dem brevbärare eller postbud. De borde vara boende i resp. distrikt, och om ersättningen till dem i någon mån ökades, skulle det troligen icke vara förenat med svårigheter att erhålla pålitligt och bra folk till dessa befattningar.

Vid Bogen finnes en kapellpredikant samt tvenne andra personer som högst obetydligt mottaga och avsända tjänsteförsändelser, kronobetjände uppgives vara trenne.

Jag har föreställt mig att de föreslagna brevbararna skulle ställa sin gång till omberörde funktionärer och till dem avlämna de tjänstebrev som kunde vara medsända och enkelt förtecknade från Gunnarskog, varvid mottagaren kvitterade i marginalen. De försändelser som funktionärerna medsände, skulle ävenledes förtecknas av dem och på nyssnämnde sätt kvitteras av stationen i Gunnarskog.

Härtill vore en brevbok lämplig. Då brevbararens ankomst till resp. bygd och återvändande därifrån blev kungjord i kyrkorna skulle de privata personer av allmogen (den enda befolkning som finnes där) veta, att för sin enskilda, ringa brevväxling passa på att av brevbararen mottaga och till honom överlämna ifrågavarande försändelser.

Då brevbararen vore en bygdens man och känd av alla, skulle det förtroende till honom, varpå denna enskilda utväxling borde vara fotad, säkerligen icke utebliva. Det vill säga: dessa uppdrag blevo av helt och hållet enskild natur, för vilka Kungl. Poststyrelsen icke borde vara ansvarig.

Då brevbararen vore boende inom bygden, vilket jag anser vara väsentligt för förslaget genomförande, skulle helt säkert hans bostad bliva en samlingsplats för de av allmogen som hade brev och tidningar att vänta och avsända.

Det torde såsom en uppmuntran böra medgivas en sådan brevbarare att emot stipulerat pris bära lösväskor samt för lösa brev och tidningar uppbära en lämplig ersättning i likhet med vad stadsbrevbärare göra.

Kapellpredikanten i Bogen har permanent bostad och de andra personer vid Bogen han uppgivit, klockare och vaccinatör, ombyta icke heller bostad; men fjärdingsmännen där och i Bortan och Ingjersbyns distrikt kunna ombytas år för år. Dock anser jag icke denna omständighet utgöra något hinder för förslaget genomförande, om Kungl. Styrelsen för övrigt kan anse det för praktiskt. Jag har samtalat med kronofogden i orten i ämnet och han yttrade sig gillande därom".

Jag har gjort detta långa citat ur postmästare Linus Adlerstams brev, eftersom det på sätt och vis avslöjar honom som före sin tid. Han visionerar lantbrevbäring, något som inte fördes på tal på allvar förrän följande år, då förberedelser för dess införande diskuterades mellan poststyrelsen och länsstyrelserna.

Men det skulle visa sig att just Bogen var en av de poststationer som ersattes med lantbrevbäring med april månads ingång 1879. Den inrättades den 1 augusti 1875, möjligen "bortglömd" när man avgjorde det stora ärendet om nya poststationer på grund av att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Om kortlivade poststationer, som t ex Bortan, har jag berättat i posthistorisk häfte nr 183, "Kortlivade postnamn i Värmland".

Bogens församlingsbor hade väl funderat över varför just de skulle vara i strykclass, eftersom det från 1875 års ingång inte fanns någon annan församling i Jösse härad utan egen poststation. Frågan togs upp på kommunalstämman den 4 april 1875. Bogen låg vid ändpunkten av kärropostlinjen Arvika-Bogen. Ett avtal fanns sedan april 1874 med klockaren Th. Hallgren att förmedla post mellan postförare och ortsborna, en uppgift som gav honom 10 kr om året i ersättning. I ett brev till poststyrelsen den 20 mars 1875 avsåg han sig detta uppdrag. Kommunalstämmans ordförande A Nystedt sände ett protokollsutdrag till poststyrelsen som gjorde en remiss till postmästaren i Arvika. Dåvarande vikarien Pontus Adlerstam ansåg inte någon poststation erforderlig i Bogen men kunde tänka sig en brevlåda för avgående post. Kronofogde Ludvig Sundblad delade den uppfattningen i sitt yttrande till länsstyrelsen den 1 juni 1875 men tillade ändå den nedan reproducerade texten.

Såsom Kungl. Poststyrelsen beviljat, med hänsyn därtill, att Bogen utgör ändpunkten för enformigt förtroende, ande nödigt att invätta på församlingen ett nämnde församling för sig såsom församling för de nämnda församling. Kapellpredikanten i Bogen, enligt vad jag har mig veta, är villig uppgift ombyggen och bostadens bostad. Men invändningar som beviljas passande för ändamålet. - Arvika den 1 juni 1875.

Ludvig Sundblad

Länsstyrelsen åberopade i ett brev till poststyrelsen den 7 juni 1875 kronofogdens yttrande. Därmed borde det ha varit bäddat för avslag, men det ovanliga inträffade att poststyrelsen beslöt den 18 juni 1875 att en poststation skulle öppnas i Bogen den 1 augusti med kapellpredikanten A Nystedt som föreståndare. Han fick 75 kr i årsarvode. Han fick finna sig i att bli uppsagd med mars månads utgång 1879, då poststationen ersattes med lantbrevbäring.

Bakom förändringen finner vi ett av de många beslut som fattades efter preliminära överväganden vid ett sammanträde på länsstyrelsen i Karlstad den 15 juni 1877. Anteckningarna från detta upptar förslag om ett 20-tal lantbrevbäringslinjer. Punkt 13 upptar körpostlinjen Arvika-Gunnarskog-Bogen och innehåller följande anteckning: "Med indragning av körrposten Gunnarskog-Bogen, 3,3 mil (postföringskostnad 1297 kr) anordnas i dess ställe lantbrevbäring, därvid indrages poststationen i Bogen (uppbörd 100 kr, avlöning 75 kr).

I ett brev till poststyrelsen den 30 december 1878 sände postmästare Karl Zetterberg i Karlstad bevis om uppsägning av tio poststationsföreståndare med mars månads utgång, däribland Nystedt i Bogen. Den nya lantbrevbäringen var otymplig och kanske inte så väl genomtänkt. Bogens kommunalstämma gjorde framställning om att på nytt få poststationen inrättad, något som länsstyrelsen förordade till bifall i ett brev till poststyrelsen den 6 november 1884. Det ledde till poststyrelsens beslut att poststationen skulle öppnas med 1885 års ingång. Samtidigt anordnades postföring med häst och vagn mellan Gunnarskog och Bogen, varemot lantbrevbäringen drogs in.

Arvika—Bogen.							
(Från den 1 januari 1885.)							
T. F.	—	1,0	0,6	Arvika postkontor	M. Th.	1,15	—
T. F.	1,45	1,45	1,3	Högvalta gästgivaregård	M. Th.	12,30	12,30
T. F.	3,30	3,30	0,5	Grafås' gästgivaregård	M. Th.	10,45	10,45
T. F.	4,15	5,15	1,0	Gunnarskogs poststation	M. Th.	9,0	10,0
T. F.	6,15	6,15	0,8	Treakogs gästgivaregård	M. Th.	7,30	7,30
T. F.	8,0	8,0	1,3	Fredros	M. Th.	6,15	6,15
T. F.	8,45	8,45	1,0	Åbörrens skjutstation	M. Th.	5,30	5,30
T. F.	10,15	—	5,7	Bogens poststation	M. Th.	—	4,0

Denna tidtabell tillämpades för körrpostföringen, när Bogens poststation återinrättades.

Det blev emellertid klagomål mot den nya ordningen eftersom befolkningen vant sig vid lantbrevbäringens tjänster med bl a utväxling av värdepост på sträckan mellan Gunnarskog och Bogen. Klagomålen föranledde en remiss till postkontoret i Arvika. Sedan poststationsföreståndare Elisabeth Ehrencrona klarlagt situationen i

ett fem sidor långt yttrande (diarienummer Tfk 64/1886), uppgav postmästare Hillbom i Arvika avslutningsvis följande i sitt brev till poststyrelsen den 22 januari 1886 :

"Det långa skjutshållet från Bogen till Gunnarskog blev nära 2/10 mil längre sedan poststation inrättades vid Bogens klockaregård; samt i anseende till Bogens obetydliga post och alla dessa ofta påkommande klagomål, så hemställer jag till Kungl. Generalpoststyrelsen om att villfara klagandens begäran, jämlikt mitt en gång förut gjorda yttrande att lantbrevbäring återkommer och poststationen i Bogen indrages, på det vägen för lantbrevbäraren ej må onödigtvis vara förlängd".

Poststyrelsen anslöt sig till denna tanke i sitt brev till länsstyrelsen den 26 januari 1886, vilket avslutades med anhållan att "Kungl. Majt:s Befallningshavande ville, med handlingarnas återställande, benäget hit avgiva yttrande, huruvida, i följd av nu rådande förhållanden, postutväxlingen å linjen Gunnarskog-Bogen kunde anses bliva på ett lämpligare sätt tillgodosedd därigenom, att nuvarande körrposten tillika med poststationen i Bogen indrages och posten å ifrågavarande linje i stället åter bleve med lantbrevbärare befordrad".

Nu föddes tanken på att inrätta en poststation i Fredros, vilket postmästare Hillbom bestämt motsatte sig. Hur det gick, framgår av nästa avsnitt. Vad gäller Bogen fick denna poststation behållas, mot alla odds torde jag kunna hävda. Den från 1885 års ingång tillsatte föreståndaren var klockaren och skolläraren Th Hallgren med 120 kr i årsarvode. Detta höjdes till 140 kr den 1 oktober 1898. Med 1904 års ingång övertog garvaren Carl Johan Carlén poststationen, då belägen i Axland. Han fick efter hand högre årsersättning, 150 kr från juli 1904, 200 kr från november 1908 och 360 kr från augusti 1918.

Postföringsförhållandena ändrades och Carléns efterträdare, Fritjof Eriksson från 1923 års ingång, fick bl a uppleva automobilens intåg. Enligt poststyrelsens beslut den 16 december 1925 (diarienummer I b 1559/25) skulle "vid poststationen i Bogen från 1/1 1926 under den del av året, då lantbrevbäringen å linjen Charlottenberg-Bogen fullgöres med automobil, utgå posttransportanslag för transporter mellan poststationen och bilen av 75 öre för dubbel tur".

Helt lyckad var väl inte Erikssons sejour som slutade i oktober 1933 (diarienummer I b 1655/33). Efter en vakansperiod övertog handlanden P Andersson poststationen från 1934 års början, nu med denna förslagd till Karlsvik. Han tröttnade fort och sade upp sig för tillämpning från maj 1934. Poststationen flyttades åter till Axland och handelsföreståndaren Arvid Haglund tog ansvar för den. Nu inträdde en stabil period. Efter hans död i juli 1948 blev Gertrud Elin Maria Haglund föreståndare. Den 1 oktober 1970 drogs poststationen in, denna gång ersatt med effektiv lantbrevbäring.

Treskog

Postmästare Hillbom i Arvika var inte alls med på noterna när det i samband med frågan om poststationens i Bogen vara eller icke vara också fördes på tal att en poststation skulle öppnas i Fredros. Han skrev den 17 maj 1886 till poststyrelsen bland annat följande:

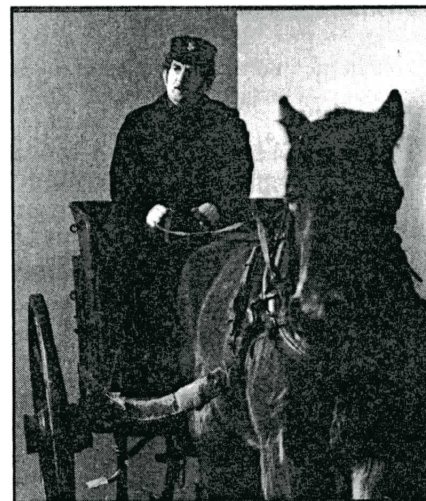
"Det förundrar mig storligen, huru Landshövvingdeämbetet i Värmland kunnat föreslå Fredros till poststation, varest ingen rörelse är som därav har något behov, ty där finnes ingen befolkning mer än arrendatorn och även på circa ½ mils omkrets blott några få backstugor. Om det åter hade föreslagits hemmanen vid Treskog, där det finnes flera handlande (jag tror åtta stycken) och är en mycket rikt befolkad trakt, hade det varit någon idé, där det även varit lätt erhålla en passande poststationsföreståndare på platsen, ehuru kommunalordföranden och handlanden herr L P Sjöberg, vilken är därstädes boende, till mig flera gånger yttrat, att få vi lantbrevbäringen åter, så vore såväl alla handlandena härstädes och som han trodde även övriga i Gunnarskog fullt belåtna. Även får jag upplysa om att det utan olägenhet kunde göras en avkortning på postlinjen med 1/4 mil, om Bogens station förlades till Prästgården i stället för nuvarande Klockaregården".

Postmästarens brev förargade poststyrelsen, eftersom han inte hade fullgjort det meddelade uppdraget att låta pålysa i kyrkorna om anbud på lantbrevbäring och anskaffande av en föreståndare till en planerad poststation i Fredros. Han fick sitt brev på återremiss *"med förståndigande, det postmästaren har att ställa sig till efterrättelse de i Kungl. Styrelsens skrivelse den 6 dennes i ämnet meddelade föreskrifter"*.

En viss stolthet kände väl ändå Hillbom, när hans förslag om att poststationen skulle öppnas i Treskog i stället för i Fredros fick gehör. Postmästaren kunde bli stödd på ett intyg från förre ordföranden i Gunnarskogs kommunalstämma A Olson om att *"det anses allmänt och mest lämpligt att anställas i det stora och mycket befolkade hemmanet Treskog"*. Resultatet blev efter en omständlig procedur att en poststation öppnades i Treskog med förre sergeanten Alfred Leopold Rolén som föreståndare med 90 kr i årsarvode. Det höjdes genom poststyrelsens beslut den 5 december 1890 till 200 kr.

Poststationens namn ändrades till Fredros från 1908 års ingång. Rolén fick arvodesförhöjning till 250 kr, räknat från den 1 november 1908 och till 300 kr från 1913 års ingång. När han avgick året därefter, beviljades han ett ålderdomsunderstöd på 200 kr om året (diarienummer II 1331/14). Den 1 augusti 1914 övertogs poststa-

tionen av handlanden Herman Nilsson, nu med 480 kr i årsarvode. Han hade varit föreståndare för poststationen Värmlands Sälboda under tiden november 1908 - september 1913 och blev nu kvar länge i Fredros med poststationen förlagd till Södra Treskog. Med 1942 års ingång överlämnade han ansvaret för poststationen till Ragnhild Elvina Nilsson, senare med efternamnet Johansson. I samband med hennes pensionering drogs poststationen in den 1 oktober 1970.

Under utställningen "Ett brev betyder..." på Postmuseum 1991 visades bl a denna postkärra. Postföraren uppgavs vara Anders Persson från Treskog som hade ett postföringskontrakt från den 1 april 1889 för sträckan Arvika-Gunnarskog-Treskog-Bogen. Kontraktet gav honom kr 1:50 per tur inkl ersättning för att han tömde brevlådorna utefter vägen. Persson uppgavs ha fått kontraktet i konkurrens med Anna Ehrencrona som utöver sin tjänst som poststationsföreståndare i Gunnarskog haft ansvar för befördran av post mellan Arvika och Gunnarskog med lejd arbetskraft.

Anders Persson körde post på linjen Arvika-Gunnarskog-Treskog-Bogen. Hans mössa pryds av det välkända emblemet. Med några posthornssignaler aviserade han sin ankomst till posthålet.

Mangen

Hemmanet Anneberg vid Åmått i Brunskogs socken blev den 1 februari 1908 platsen för en en poststation med namnet Mangen. Dess tillkomst medförde inte någon ökad postföringskostnad eftersom det var sista anhalten utmed postföringslinjen mellan Edane och Mangskog.

		Edane—Mangskog.			
		(Från den 1 februari 1908.)			
T. Th. L.	—	9,16	Edane poststation	T. Th. L.	6,50
			Skärmmåse		
			Smållal		
		1,4	Berga		
			Brunskogs prästgård		
T. Th. L.	11,0	11,16	Mangens poststation (Anneberg)	T. Th. L.	4,30
T. Th. L.	12,30	—	Mangskogs poststation	T. Th. L.	3,15
		0,9			
		2,3			

Framställningen om en poststation i Mangen gjordes sedan frågan behandlats på kommunalstämman med Brunskogs socken den 28 oktober 1907. Under den följande remissbehandlingen fördes bland annat namnfrågan på tal, varvid postmästare Adolf Blomberg i Arvika uttalade sig som framgår av denna reproduktion.

*Remissaktens älskade lilla Postinspektör
i Västra Postdistriktet och för jag, då den till-
änade poststationen synes vara enklare
i en lokal, belägen nära sjön Mangen, för-
stå att stationen ifråga benämnas efter
nämnda sjö. Någon namn förändring synes
ej härigenom kunna uppstå och namnet är
bort och bekränt för samhället.*

Postkontoret i Arvika den 18 december

1907.

Adolf Blomberg

Handlanden J Olofsson antogs till föreståndare med 175 kr i årsarvode. Han gillade inte det föreslagna namnet men fick inte gehör för sina önskemål i ett brev den 9 januari 1908 om att poststationen skulle benämnas endera Åmåtsberg, Övre Brunskog eller Norra Brunskog.

En senare föreståndare för poststationen i Mangen var från 1939 års ingång Karl Elis Bjarring. Poststationen avvecklades med oktober månads utgång 1965.

ej poststation

Vikene

Ett förslag 1938 om att flytta poststationen i Mangen till Vikene tre km därifrån eller att inrätta en särskild poststation i Vikene ledde till poststyrelsens beslut den 20 september 1938 att ett postombud skulle anställas med postutväxling i Edane. Årsersättningen till postombudet fastställdes till 300 kr. Postombudet var i verksamhet under perioden 1 november 1938 - 31 oktober 1965, under sista perioden enligt kontrakt med E R Eriksson.

Vikene var sålunda en av de orter som inte fick någon egen poststation. Ersättningen i form av ett postombud motsvarade lantbrevbärandens befogenheter och därmed torde ortsborna ha varit nöjda. Tidigare i denna skrift har berättats hur Axel Steinmetz utan framgång agerade för att få en poststation vid Lyreds bruk. I remissbehandlingen av det ärendet uttalade sig bland andra poststationsföreståndare August Pahnke i Charlottenberg på sätt som framgår av nästa sida.

Den Kongl. Postkontoret i Arvika.

Jag grund af bifogade Herr Skinnestys
skrifvelse till Kongl. Generalpostdirektionen, där jag, vid
samt upplysa att, Ljungs bruk är beläget omkring
en half fjärdlingväg ifrån Postens poststation, samt
att nämnda bruk dessutom, nästan dagligen, har ibland
hud till närvarande järnvägsstation i och för allmänheten
och afhållandet af denna varor, hvarigenom nämnda
bruks postförändellen med lätthet böra kunna vinna be-
fordran från vägen af öfriga omnämnda poststationer
utan att särskildt postanstalt inrättas vid Ljungs bruk,
ömsesjehets som postförändelorna från nämnda bruk och
dess omnejd icke utgör till något betydligt antal.

Charlottenbergs poststation den 8 Februari 1875.

H. E. Salmke
Poststationsföreståndare

Sulvik

I avsnittet om Älgå har nämnts hur man upprepade gånger förgäves försökte att få en poststation i Sulvik. I stort sett samma personer som gjorde ihärdiga försök under 1880-talet kom igen med en ny ansökan i december 1897 om en poststation i hemmanet Sulvik. Under den följande remissbehandlingen uttalade poststationsföreståndare C F A Åberg i Ottebol bl a att "denna trakt av Värmland är så glest bebyggd och befolkad att trenne poststationer utefter samma väg på ett avstånd av cirka 13 km, såsom förhållandet skulle bliva om poststation inrättades i Sulvik, ingalunda torde vara av något verkligt behov påkallat".

Poststationsföreståndare Helén Fahlström i Älgå hade samma uppfattning och tillade: "Då posten emellan Stömne-Ottebol passerar Sulvik 5 dagar i veckan så vore väl icke så kostsamt om vederbörande korrespondenter kommo överens om anskaffande av 1 å 2 lösväskor som finge åtfölja posten från Sulvik till Ottebol och åter. På så sätt är ordnat inom södra delen av församlingen, där de nu har 4 lösväskor på Älgå station och därav anser sig hava stor fördel".

Sedan postinspektionen redovisat ärendet till poststyrelsen beslöts vid föredragning den 18 februari 1898 att framställningen inte skulle föranleda till vidare åtgärd. Men i december 1899 daterades en ny framställning, undertecknad av många korrespondenter i Gränsjön, Sulvik, Byn och Rådane m fl platser. Ännu en framställning, underskriven i november 1900, hann behandlas innan poststyrelsen beslöt den 9 januari 1901 att ärendet inte skulle föranleda vidare åtgärd. Vid behandling av ännu en framställning i juli 1905 vidblev poststyrelsen sitt beslut av den 18 februari 1898 (diarienummer 666/122).

Nästa försök gjordes med många namnunderskrifter i september 1907. Däri hette det bl a:

"Det kan ingalunda anses tillfredsställande för ett samhälle med Sulviks betydelse såsom folkrik plats, att allenast hava tillgång till lösväskbefordran, för vilken avgiften som betalas till poststationsföreståndaren i Ottebol, är allt för hög i förhållande till den nytta vi hava av denna befordran. Vi kunna ju icke anlita lösväskan i samma utsträckning som en poststation".

Tf postmästaren C A Bey i Arvika ansåg vid sin handläggning av ärendet att "flera skäl tala för en dylik poststations inrättande". I ett mer än två sidor långt yttrande meddelade han också följande: "Då nuvarande poststationsföreståndaren i Älgå uppsagt sitt kontrakt till upphörande med innevarande års utgång och då jag förspott, att

denne icke är villig förnya kontraktet, synes mig tillfället vara gynnsamt att ifrågasätta poststationens i Älgå förflyttning till Sulvik".

Till denna synpunkt kunde länsman I Larsson i Arvika inte ansluta sig utan menade att Älgå poststation "bör bibehållas och om möjligt flyttas något längre söderut. Genom indragning av poststationen i Älgå skulle den övriga befolkningen därstädes, boende på nio hemman utefter vägen samt å dessa hemmans utmarker bliva lidande. På detta område finnas Älgå bruk samt 2 å 3 handlande, varjämte präst och fjärdingsman där hava sina boningsorter".

Kronofogde Karl Hammarberg sände länsmannens brev vidare med ärendet och tillfogade själv att han bestämt avstyrkte förflyttning till Sulvik av Älgå poststation men att han ansåg behov finnas av en poststation i Sulvik. "Denna plats", skrev han "är nämligen lastageplats och ändpunkt för en icke obetydlig ångbåtsförbindelse, varjämte under vintertiden betydande virkespartier nedköras dit från kringliggande trakter, Det förefaller mig även, som om de södra hemmanen i Köla socken invid sjön Ränken, nämligen Hallebol, Skällarbyn, Hofdane och Årtakan, som nu hava sin postutväxling över Åmot, lämpligen skulle kunna hava sådan i Sulvik".

Postmästare Adolf Blomberg i Arvika var emot inrättande av en ny poststation men förordade flyttning av Älgå poststation till Sulvik. Postinspektionen sydde samman åsikterna i sin redovisning till poststyrelsen den 29 februari 1908 och föreslog att en poststation skulle öppnas i Sulvik med handlanden Johan Nylén som föreståndare. Poststyrelsen beslöt i enlighet därmed den 10 mars 1908 och poststationen öppnades den 1 juli.

Nylén fick inledningsvis 200 kr i årsarvode. Anbudssystemet hade upphört och ersättning utbetalades efter reglerade grunder när Elsa Nylén Rosander tog över befattningen genom kontrakt den 1 juli 1940. På sikt gick det som för alla andra små poststationer och Sulvik miste sin med oktober månads utgång 1971.

Sälboda

En framställning om ökning av antalet postturer på linjen Arvika-Fredros från tre till sex per vecka, kombinerad med inrättande av en poststation Kollboforsen i hemmanet Sälboda vid Brättne bruk redovisades av postinspektionen till poststyrelsen den 21 juli 1908 med tillstyrkan, sedan även postmästaren i Arvika, poststationsföreståndaren i Gunnarskog och kronofogden hade varit positivt inställda till önskemålen. Postinspektionen ansåg det dock inte erforderligt att öka postföringen till mer än fyra turer per vecka på delsträckan Gunnarskog-Fredros.

Poststyrelsen beslöt för tillämpning från den 1 november 1908 att handelsföreståndaren Herman Nilsson skulle antas till föreståndare med 240 kr i årsarvode.

Den 20 mars 1909 anmälde föreståndare Martin Björklund vid den blekingska poststationen Saleboda till poststyrelsen att "det här mycket ofta förekommer en hel del felexpedieringar med tidningar och brev mellan Saleboda och Sälboda poststationer". Det blev en omfattande remissbehandling med visat motstånd från värmlandshållet mot namnförändring. Postinspektör Otto Schütz ifrågasatte "huruvida det icke skulle kunna befinnas lämpligt att åt den förenade post- och järnvägsstationen Saleboda giva ett annat namn, exempelvis Sillhövda eller samma namn, som den församling har, vari nyssnämnde poststation är belägen". Detta motsatte sig järnvägsförvaltningen.

Frågan behandlades vid en extra kommunalstämma med Gunnarskogs socken den 29 juni 1909 som med viss tvekan kunde acceptera namnet "Värmlands Sälboda". Ärendet kom att omfatta ett 15-tal skrivelser innan länsstyrelsen i ett brev till poststyrelsen den 14 juli var beredd acceptera beteckningen *Värmlands Sälboda*, med modern stavning i länsstyrelsens brev till skillnad från kommunalstämmans protokoll. Ändringen genomfördes den 1 oktober 1909. Brev och frimärken stämplade under poststationens första period på elva månader är sällsynta objekt för hembygdssamlade filatelister.

Till föreståndare för poststationen Värmlands Sälboda antogs den 1 oktober 1940 Lilly Johansson. Poststationen ersattes den 1 oktober 1970 med effektiv bilåkande lantbrevbäring.

1919-07-01--1970-09-30

Allstakan

En framställning år 1915 om att en poststation skulle inrättas i Allstakan vann inte bifall i poststyrelsen (diarienummer I b 1915:650), men ett nytt försök ledde till att en sådan öppnades den 1 juli 1919 vid Sundet utmed postlinjen Charlottenberg-Fredros. Handelsföreståndaren Herman Meander Nilsson blev föreståndare. Han följdes den 1 april 1955 av Gunborg Maria Frisk. Den stora rationaliseringsvågen under 1960-70-talen ledde till poststationens indragning med september månads utgång 1970.

1919-11-01--1964-10-30

Växvik(en)

I en framställning den 16 mars 1909 hemställde Robert Nelson i Växvik för egen och andra orsbors del om att en poststation skulle få öppnas i Växvik. Poststationsföreståndare H Ullman i Åmot påvisade att det inte fanns några skäl till bifall och kronofogde Karl Hammarberg förklarade att skrivelsen inte förtjänade avseende. Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 11 maj 1909 att ärendet inte föranledde till vidare åtgärd.

Sedan beslutet överklagats i regeringen i vad gäller den del av framställningen som avsåg förbättrad lantbrevbäring redovisade poststyrelsen ärendet i ett nådigt brev den 25 augusti 1916. Där i uppgavs att framställningen tills vidare borde lämnas utan avseende men att noggrann uppmärksamhet skulle ägnas åt postförhållandena i Växvik och trakten däromkring.

Tre år senare kunde man glädja sig åt att en poststation öppnades. Bland dess föreståndare fanns Anna-Stina Olsson, som 21 år gammal anställdes den 1 juni 1959. Poststationen drogs in med oktober månads utgång 1964.

1928-03-01--1967-05-31

Flogned

Kommunalfullmäktige i Köla begärde genom protokollsutdrag den 25 mars 1925 att få en poststation i Flogned. En tidigare framställning hade avvisats och den 16 maj 1925 beslöt poststyrelsen att inte heller denna skulle föranleda någon åtgärd. Tre år senare fick bygden ändå gehör för önskemålen och den 1 mars 1928 öppnades poststationen med hemmansägaren Gustaf Flognfält som föreståndare. Han avgick med årligt understöd vid 1948 års ingång, varefter Svea Estrid Linnea Nilsson var föreståndare under tre års tid. Med 1951 års ingång tillträdde Inger Barbro Karlsson. När poststationen drogs in med maj månads utgång 1967, bereddes hon tjänstgöring vid postexpeditionen i Åmotfors.

1941-10-01--1994-04-08

Namn Arvika 4 från 1970-10-01
Post-i-butik 1993-10-08--1994-04-08

Jössefors

Med Ingrid Maria Ohlsson som föreståndare öppnades den 1 oktober 1941 en poststation med namnet Jössefors. Dess namn ändrades till Arvika 4 med oktober månads ingång 1970. I projekt "Nät 92" lämnades postkontoret på entreprenad den 8 oktober 1993 till Mix-Max Servicebutik AB men drogs in redan efter ett halvår. Enligt "Meddelande Minnespoststämplor" *"stängdes posten i Jössefors den 8 juni 1996"*.